

KONFLIKTHOT I SKOGEN 1962

Av Bernt Rutström, Bodträskfors

Den 18 mars 1962 möttes läsaren av Dagens Nyheters söndagsupplaga av denna rubrik, som nu kommit Glimtredaktionen tillhanda, 52 år efter publiceringen.

DAGENS NYHETER Söndagen den 18 Mars 1962

SKOGSARBETAREN BLIR SPECIALIST

Som underrubrik kan man läsa: ”Konflikthotet speglar nya arbetsförhållanden”.

Eftersom jag själv vid den tiden varit en del i denna yrkeskår, väckte nu rubriken en viss nyfikenhet hos mig. Och en massa glömda minnen flöt liksom upp till ytan igen. Allra helst som den familj DN:s medarbetare besökte och intervjuade, var bekanta från den tidens Bodträskfors och tillika ägare till den tomt varpå vårt hus står idag.

Så här lyder artikeln i sin helhet:

Eget hus av modernaste snitt, egen bil, högeffektiva, motoriserade arbetsredskap....

Synen är vanlig i skogsarbetarbyarna, ger ett gediget och smått välbärgat intryck och är förvisso ett tecken på standardhöjning. Men litet glättad är nog fasaden. Hus måste skogsarbetaren ha där ingen hyresmarknad finns, bil behövs om han ska kunna arbeta miltals hemifrån, moderna redskap krävs om han ska kunna gno ihop till maten och amorteringarna. Ändå vill det inte lyckas, hävdar man.

Mer än diskussionen om procenttal och allmänna bestämmelser antyder, är den hotande konflikten ett utslag av den strukturförändring hela skogsnäringen håller på att genomgå. Det rationaliseras och mekaniseras, och den dag skymtar redan då 10 man producerar mer än vad 20 gör nu. Den utvecklingen är nödvändig, hävdar skogsägarna, för att möta stegrade kostnader och ökad konkurrens.

Därom säger skogsarbetarna i och för sig ingenting, men de vill gärna vara med och smaka på kakan som kommer ur rationaliseringsugnen, särskilt som de mer och mer blir utpräglade yrkesmän, som förutom fysisk styrka också besitter teknisk skicklighet.

Ännu har man ett stycke att vandra innan diversearbetarna försvunnit ur skogen, men alltfler blir årsanställda med i regel 240 garanterade arbetsdagar. Det stärker kårandan, ger dessutom det moraliska mod som alltid behövs när det drar ihop sig till strejk, som den enskilde strängt taget inte har råd med.

– Det blir magert om konflikten bryter ut, säger Sigmund Karlsson i Bodträskfors vid stranden av Luleälven norr om Boden. Vädret i skogen tycks nu ha

stabiliserat sig, dagarna har blivit längre, och inkomsterna borde alltså öka jämfört med den sämsta tiden. Men de är ändå för låga, och vi ute på fältet tvekar inte att försaka för stunden, om vi därigenom tror oss göra vinster i framtiden.

14 000 kr, drygt 55 om dagen, tjänade Sigmund Karlsson i fjol, en ganska normal summa om man ska döma av det lilla statistiska material som står till buds. – Men det är brutto, påpekar han. I motsats till industriarbetare och andra har vi avbränningar som vi själva får stå för.

Avskrivning på motorsågen, som i inköp rör sig omkring 1200 kr, samt driftkostnader – reservdelar, bränsle och olja m.m. – går på ca 8 kronor om dagen, handverktygen drar ungefär 50 öre om dagen, arbetskläder någon krona. Därutöver kommer resekostnader. Jag har inte egen bil, anser mig inte orka amortera. Nettot blir ungefär 10 000, eller i runda tal 40 kr. per garanterad arbetsdag. Skatten tar sitt förstås. På det som blir kvar skall familjen, hustru och tre barn, existera.

Belastningen just nu är det egna hemmet. Arbetsgivaren, Svenska Cellulosaaktiebolaget, har gett subventionslån på totalt 8 000 kr, som avskrivs med 500 om året om man stannar i tjänsten, men resten, d v s 52 000 kronor, får man klara själv.

– På 10 000 har jag sju procents ränta, på resten 5 procent, säger han. Det känns.

Men Sigmund Karlsson är ändå något av en optimist. Han är glad över det stöd han fått med bostaden, talar gärna och mycket om sina förhoppningar på bättre utbildning och därmed ökad stadga i sin yrkesgrupp, strävan till samarbete med arbetsgivarna i framför allt skyddsfrågor.

– Tyvärr har det nog kommit litet i bakgrunden hur olycksrisken ökat i och med mekaniseringen, säger han och plockar fram officiell statistik i ämnet.

Den är onekligen dyster. Inom ett tiotal distrikt i Norrbotten varierar antalet olycksfall per 100 årsanställda mellan fem och tjugosju. Det är avsevärt mer än under den helt manuella tiden. Då låg alla distrikt under fem.

– Märk väl, påpekar Sigmund Karlsson, att det rör sig om rena olycksfall. Förkylningar och andra krämpor, ofta förorsakade av dåliga rastkurar och kojor, är inte räknade. Hälsorisker och invaliditetshot är i skogsarbetarhemmen ofta diskuterade realiteter, det medger gärna fru Valdis när hon med barnen slår sig ner framför TV-apparaten, som i dessa bygder får ersätta alla andra nöjen. Men man måste slå bort alla farhågor, eljest skulle det inte gå att bo och arbeta här.

– Vi får väl hoppas att tryggheten kommer med tiden, årsanställningen är ju i viss mån en etapp på vägen, säger hennes man. Men nog känns det oroligt att veta att man vid en olycka som kräver omskolning har större skulder och ett hus man måste lämna. Kan man inte jobba i skogen, måste man flytta, det är ofrånkomligt på platser där inga andra utkomstmöjligheter finns.

Kanske är det inte så underligt att ungdomen tvekar inför skogen. På min arbetsplats är vi 20 man, de flesta i 50-årsåldern. Ingen är under 30.

Under denna artikel från 1962 finns en annan med rubriken:

Ny förhandlingsrond inför hot om strejk.

Avtalsförhandlingarna för skogsarbetare återupptogs på lördagen inför medlingskommissionen Westling-Nordenstam-Gullberg. Läget är att det LO-anslutna Skogsarbetareförbundet varslat om strejk från tisdag. Konflikten kommer dock inte att gå i verkställighet så länge förhandlingar pågår.

Först den 24 mars 1975, tretton år efter det att ovanstående artiklar publicerades, utbryter storstrejk för månadslön i skogen. Den pågår till början av juni då motparten ger med sig och månadslönen är ett faktum.

Så länge tycks inte Sigmund ”Sigge” Karlsson velat vänta, ty 1968 flyttade han med sin familj till Öjebyn och tog huset med sig. Där etablerade han sig strax som försäljare av Jonsereds produkter för skogs- och trädgårdsbruk. Flyttningen av huset filmades påpassligt av TV2.

Rester av grunden till deras bostad kom delvis i dagen när vi byggde vårt hus sommaren 1977.

Källa: *Dagens Nyheter*, 18 mars 1962. (Återfunnen i Rota)